Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2012

Tíreolaíocht

Aonad 2: Maireachtáil ar an Domhan Againn

Ardsraith

[GGG22]

GGG22

DÉ LUAIN 18 MEITHEAMH, MAIDIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach** ceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 100 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa sna ceisteanna seo: **1(b)**, **1(h)(ii)** agus **2(c)(ii)**.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	**Marcanna**
1	
2	
3	
Marc Iomlán	

7320.05

StudentBounty.com
www.StudentBounty.com

Téama A: Daoine agus an Áit a gCónaíonn siad

1 **(a)** Déan staidéar ar **Fíor 1** a thaispeánann pirimidí daonra. Freagair na ceisteanna a leanann.

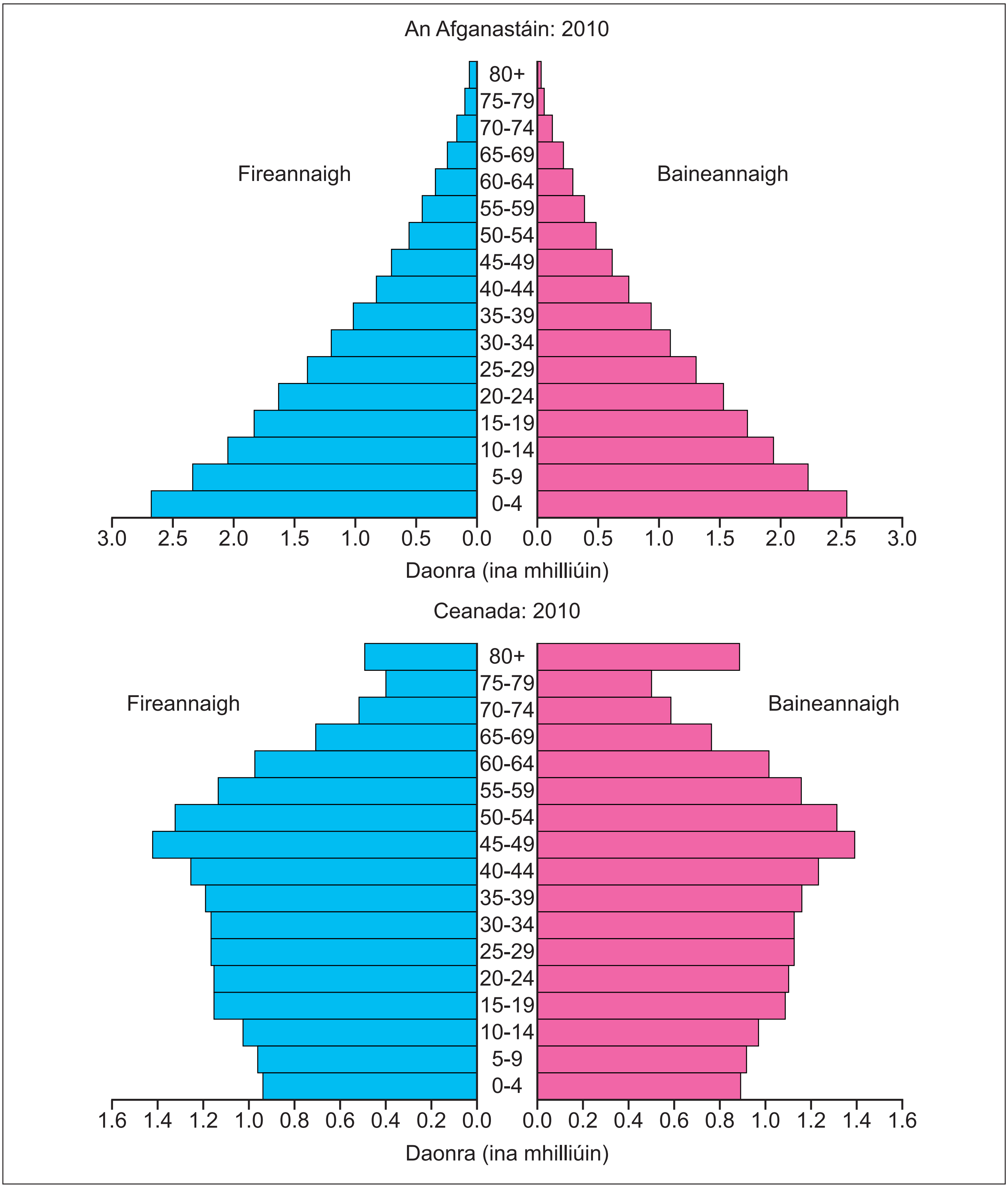

© Rapid Intelligence http://www.nationmaster.com/country/in-afghanstan/Age-distribution
http://www.nationmaster.com/country/ca-canada/Age-_distribution

Fíor 1

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(i) Cá mhéad duine i gCeanada atá idir 0-4 bliain d'aois? Folínigh an freagra ón liosta seo thíos.

5.3 milliún 1.85 milliún 0.9 milliún [1]

(ii) Cuir síos ar **dhá** dhifear maidir le cruth an dá phirimid daonra in **Fíor 1**.

____

____

____

____

____

____

____

______________________________________ [4]

www.StudentBounty.com

(b) Is daoine cleithiúnacha seanaoise iad daoine atá níos sine ná 65 bliain. Mínigh **dhá** fhadhb a bhíonn ann nuair atá ráta ard de dhaoine cleithiúnacha seanaoise i dtír.

[6]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

LEATHANACH BÁN

(Leanann ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

www.StudentBounty.com

(c) Déan staidéar ar **Fíor 2** a thaispeánann líon na n-imirceach ó na tíortha A8 a tháinig go Tuaisceart Éireann. Freagair na ceisteanna a leanann.

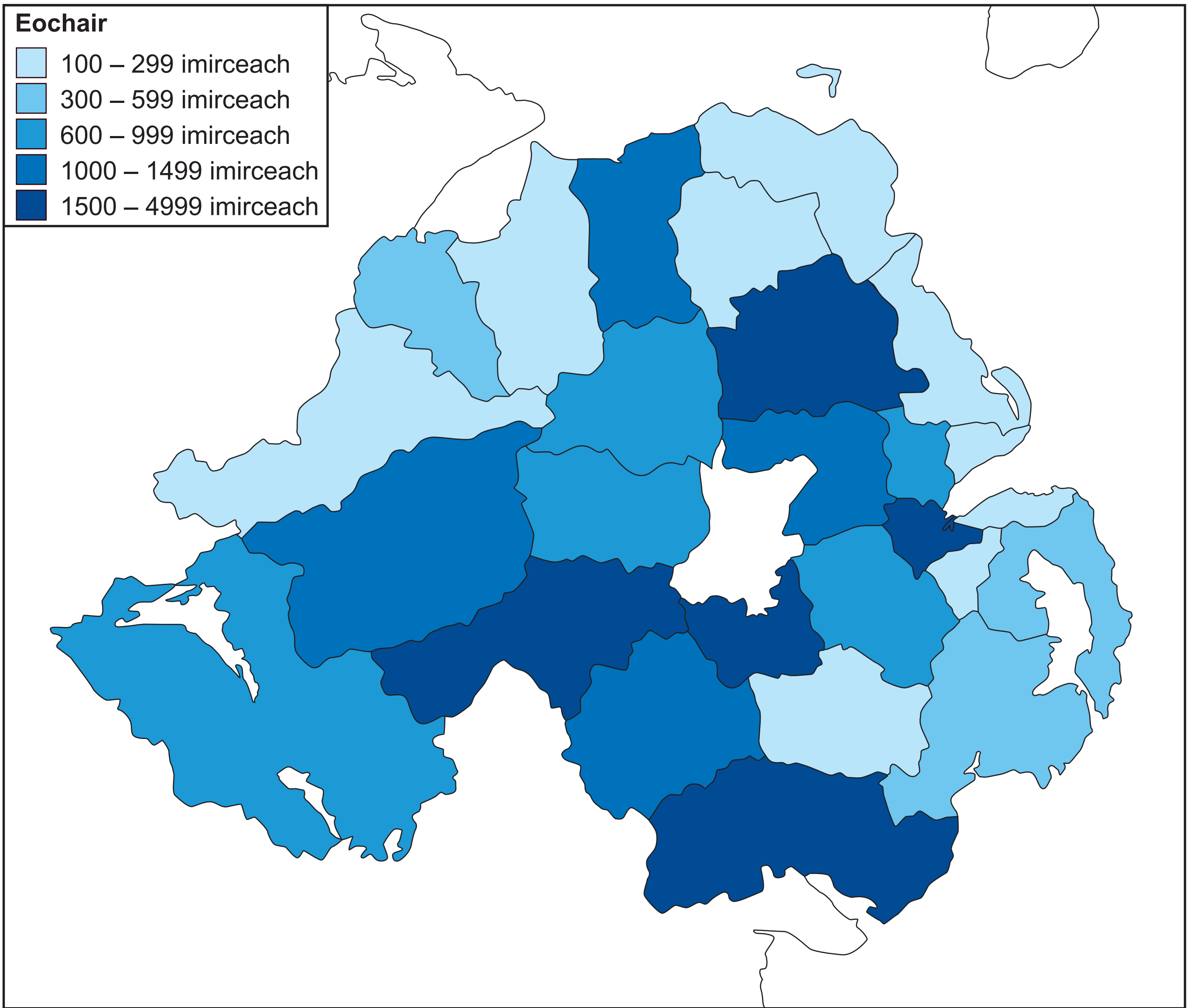

Ceantair Rialtais Áitiúil (CRA)

Aontroim	1,500	Cúil Raithin	1,200	Lios na gCearrbhach	1,000
An Aird	500	An Chorr Chríochach	900	Machaire Fíolta	900
Ard Mhacha	1,200	Craigavon	3,100	An Mhaoil	100
An Baile Meánach	1,600	Doire	600	An tIúr agus Múrna	3,000
Baile Monaidh	300	An Dún	600	Baile na Mainistreach	700
Droichead na Banna	300	Dún Geanainn	3,700	An Dún Thuaidh	300
Béal Feirste	4,999	Fear Manach	1,000	An Ómaigh	1,200
Carraig Fhearghais	100	Latharna	100	An Srath Bán	300
An Caisleán Riabhach	300	Léim an Mhadaidh	300		

Nótaí:
Baineann an téarma “Tíortha A8” leis na hocht dtír i Lár agus in Oirthear na hEorpa a tháinig isteach san Aontas Eorpach i mBealtaine 2004.

Is iad na Tíortha A8 ná: Poblacht na Seice, An Eastóin, An Ungáir, An Laitvia, An Liotuáin, An Pholainn, An tSlóvaic, an tSlóivéin.

© Crown copyright

Fíor 2

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(i) Cad é a chiallaíonn an téarma **imirce**?

[2]

(ii) Ainmnigh an ceantar CRA i dTuaisceart Éireann a bhfuil an líon is mó imirceach ann.

[1]

(iii) Ainmnigh an cineál teicníc léarscáilíochta a bhí in úsáid le **Fíor 2** a tharraingt.

[1]

(iv) Mínigh fadhb **amháin** a bhíonn ann nuair a úsáidtear amh-uimhir le líon na n-imirceach i ngach ceann de na ceantair Rialtais Áitiúil a léiriú.

[2]

(v) Luaigh **dhá** éifeacht a d'fhéadfadh a bheith ag imirce idirnáisiúnta ar cheantar.

[2]

www.StudentBounty.com

(d) Déan staidéar ar **Fíor 3** a thaispeánann an t-athrú ar dhaonra an domhain ó 1AD - 2000AD. Freagair an cheist a leanann.

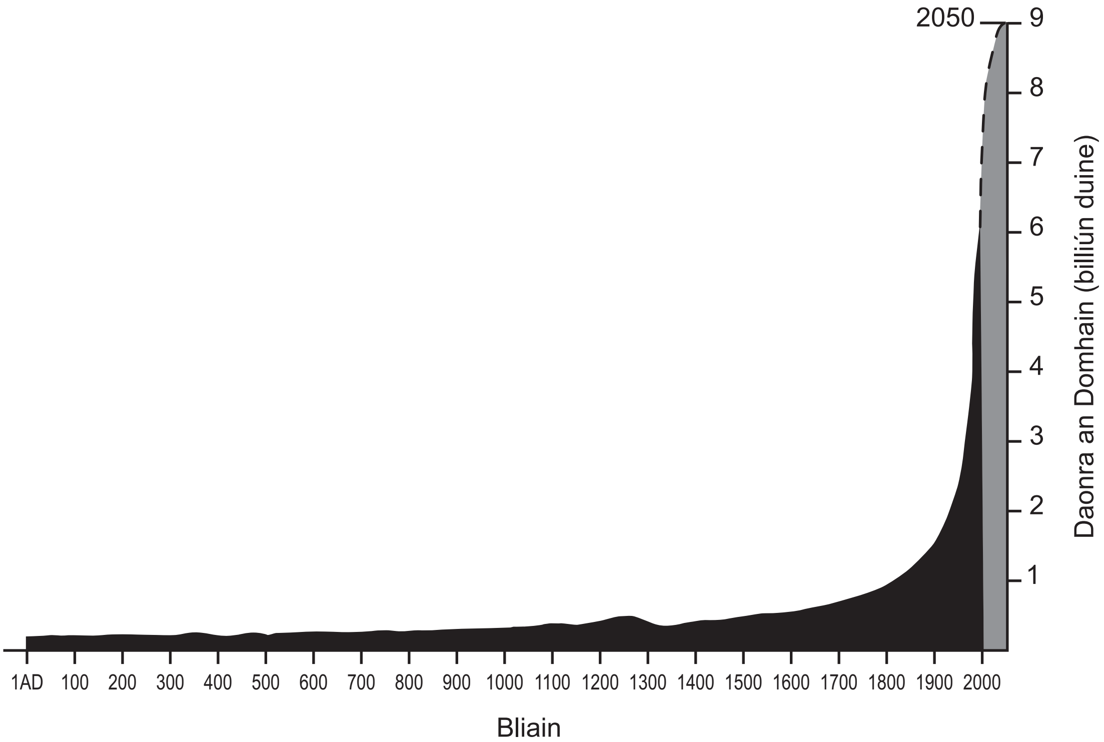

© Geography GCSE by Anna King (OUP, 2006), reproduced by permission of Oxford University Press

Fíor 3

Déan cur síos agus tabhair míniú ar an athrú ar dhaonra an domhain le ham mar atá á léiriú in **Fíor 3**.

[5]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(e) Baineann suíomh de chineál éigin le gach lonnaíocht. Luaigh buntáiste **amháin** a bhaineann le suíomh fliuchphointe.

[2]

(f) Mínigh cad chuige a mbíonn seirbhísí ardoird ar fáil i gcathracha.

[4]

[Tiontaigh an leathanach

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(g) Déan staidéar ar **Fíor 4** a thaispeánann léarscáil de thalamhúsáid i nDún Éideann. Freagair na ceisteanna seo thíos.

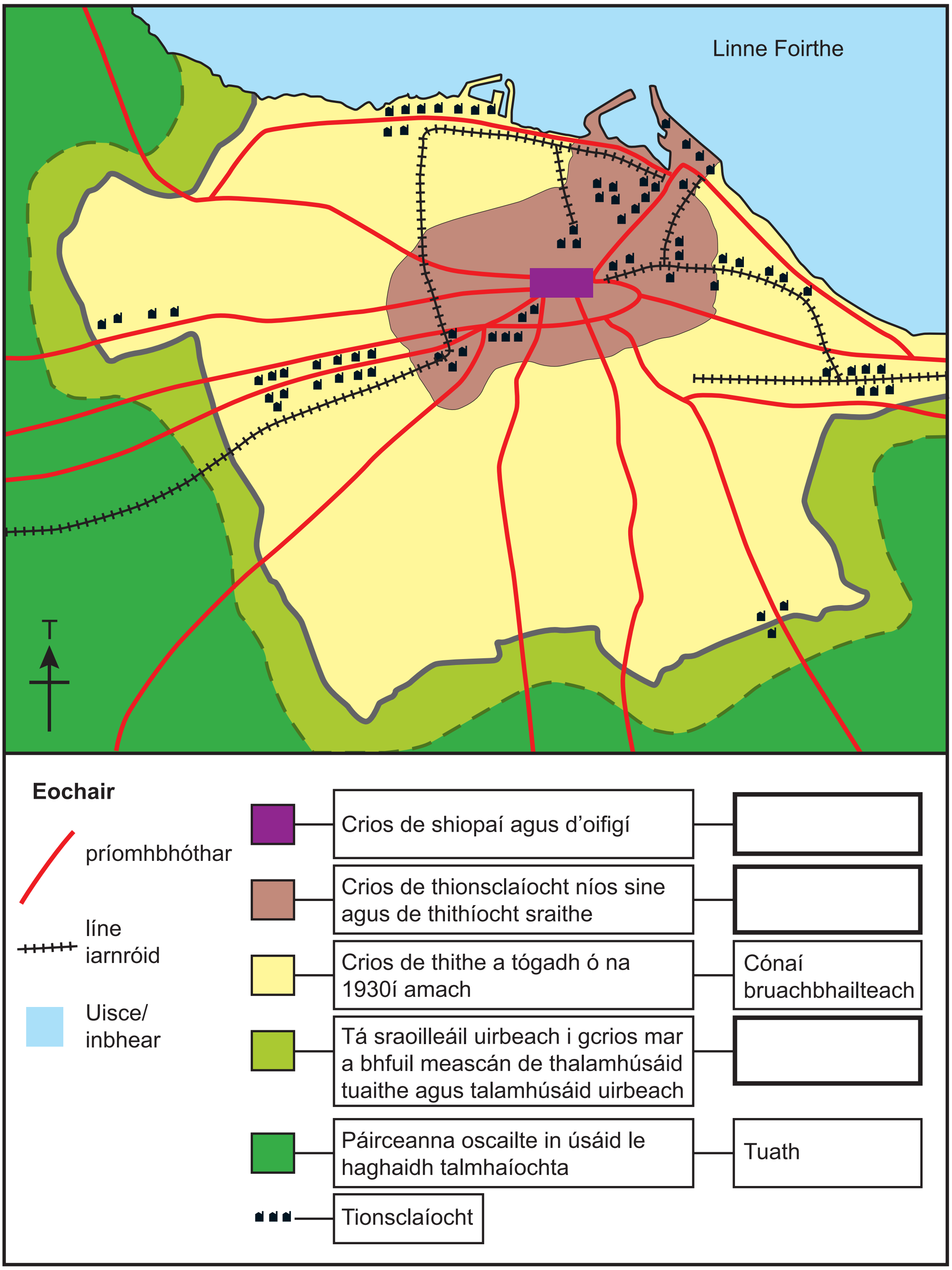

Foinse: scrúdaitheoir

Fíor 4

(i) Leis an eochair atá leis an léarscáil de thalamhúsáid i nDún Éideann (**Fíor 4**) a chomhlánú, scríobh an crios ceart de thalamhúsáid ar an eochair. Roghnaigh na freagraí ón liosta seo thíos.

Siamsaíocht	LCG (CBD)	Imeall tuaithe is cathrach	Lár na Cathrach

[3]

www.StudentBounty.com

(ii) Úsáid **Fíor 4** agus cuir síos ar shuíomh na tionsclaíochta taobh istigh de Dhún Éideann.

____

____

____

____

____

____ [3]

(iii) Cad é a chiallaíonn an téarma **sraoilleáil uirbeach**?

____

____

____

____ [2]

(h) (i) Is é is uirbiú ann ná méadú ar chéatadán na ndaoine atá ina gcónaí i limistéir uirbeacha. Mínigh **dhá** chúis le huirbiú.

____

____

____

____

____

____

____

____ [4]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(ii) Ainmnigh cathair i dtír fhorbartha (MEDC) agus mínigh cén dóigh ar tháinig feabhas ar an limistéar lár cathrach mar gheall ar scéim phleanála agus meas cé chomh hinbhuanaithe is atá an scéim.

[8]

www.StudentBounty.com

Téama B: Codarsnachtaí maidir le Forbairt an Domhain

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

2 **(a)** Déan staidéar ar **Fíor 5** a thaispeánann cad é mar a bhíonn an IFD (HDI) ag athrú le ham i gcás roinnt tíortha. Freagair na ceisteanna a leanann.

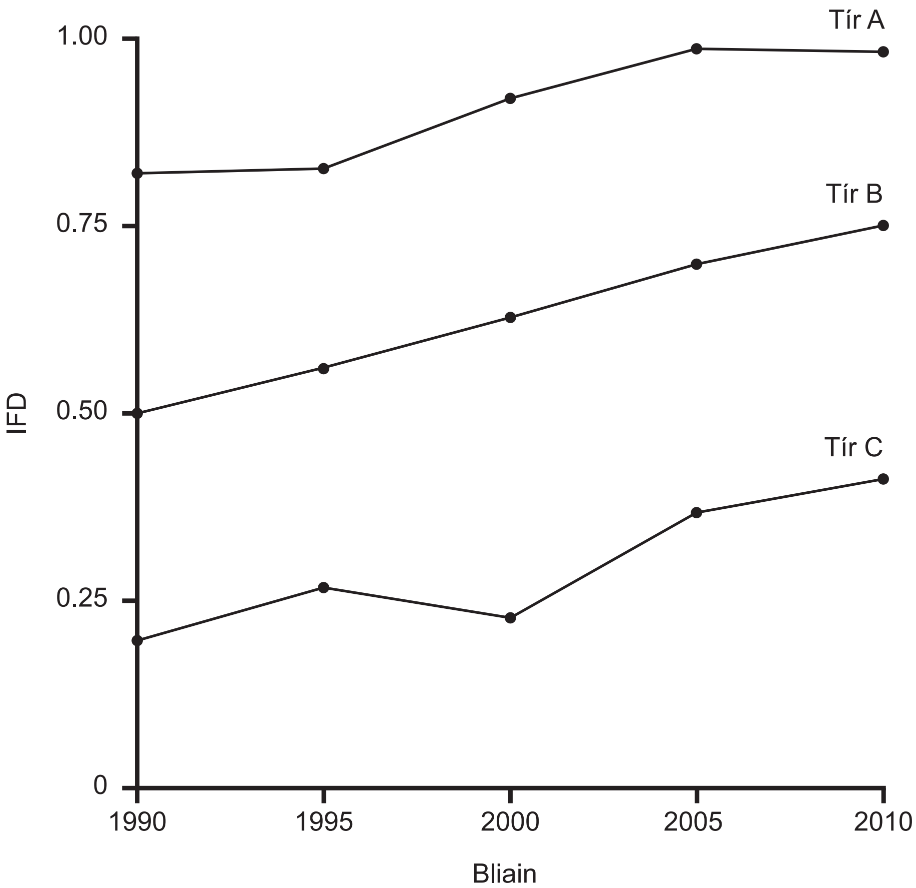

© 2010 Human Development Report, United Nations Development Programme

Fíor 5

(i) Cad é dó a seasann **IFD**?

____

____ [2]

(ii) Úsáid **Fíor 5** agus luaigh cén tír ar dóichí gur tír i mbéal forbartha (LEDC) í.

____ [1]

www.StudentBounty.com

(iii) Cad é a chiallaíonn an téarma **forbairt**?

[2]

(iv) Mínigh cad é mar a chuireann an scór IFD an leibhéal forbartha i dtír in iúl.

[4]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(b) Déan staidéar ar **Fíor 6** a thaispeánann cad é mar a bhí ilchríoch na hAfraice á rialú ag tíortha éagsúla in 1914. Freagair na ceisteanna a leanann.

Fíor 6

(i) Ainmnigh an tír a raibh An Chéinia á rialú aici uair amháin.

_______________________ [1]

(ii) Cá mhéad tír neamhspleách a bhí san Afraic in 1914?

_______________________ [1]

www.StudentBounty.com

(iii) Mínigh cad é mar a chuirfeadh tosca stairiúla cosc le forbairt i dtíortha i mbéal forbartha. Ba chóir duit tagairt a dhéanamh d'áiteanna sa fhreagra.

[6]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Déan staidéar ar **Fíor 7** a thaispeánann cad é mar a chaitheann eagraíocht cúnaimh an t-airgead carthanúil aici. Freagair na ceisteanna a leanann.

TRÓCAIRE
Bronntanas Domhanda

Abair go bhfuil tú i do chónaí faoi bhrat plaisteach i ndiaidh gur cuireadh amach as do thalamh thú agus nach bhfuil dóchas ar bith ann go mbeidh do theach féin agat choíche arís. Seo mar atá an saol i gcás 3,000 duine i bpobal i dtuaisceart Hondúras. An traenáil agus na hábhair atá de dhíth le teach nua a thógáil, beidh do bhronntanas ina chuidiú iad a chur ar fáil. Beidh fothain, i séasúr na báistí, agus áit shlán ag an teaghlach agus iad sa teach nua.

© *Trocaire*

Fíor 7

(i) Luaigh an cineál cúnaimh atá á léiriú in **Fíor 7**. Folínigh an freagra ceart ón liosta seo thíos.

Ceangailte **Iltaobhach** **Deonach** [1]

[Tiontaigh an leathanach

www.StudentBounty.com

(ii) Meas an dóigh a mbeadh idir bhuntáistí agus fhadhbanna ag tíortha i mbéal forbartha mar gheall ar chúnamh. Ba chóir duit tagairt a dhéanamh d'áiteanna sa fhreagra.

[7]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 **(a)** Déan staidéar ar **Fíor 8** a thaispeánann cad é mar atá dhá limistéar Comhairle ag déileáil le dramhaíl ar bhonn inbhuanaithe. Freagair na ceisteanna a leanann.

Dramhaíl le tiontú ina cumhacht i gCo. Thír Eoghain.

- Is le Comhairle Dún Geanainn agus le Comhairle na hÓmaí an Láithreán Líonadh Talún in Tullyvar taobh amuigh de Bhaile Uí Dhálaigh, Co Thir Eoghain.
- Thug na Comhairlí an coincheap d'fhuinneamh in-athnuaite inbhuanaithe chucu féin agus thosaigh siad ar an ghás meatáin atá á scaoileadh ón dramhaíl sa láithreán líonadh talún a úsáid.
- Is cineál d'athchúrsáil an-éifeachtach é an gás ó láithreán líonadh talún a úsáid le leictreachas a ghiniúint. Bainfidh an tionscadal úsáid as tuairim is 5000 tonna/ sa bhliain de ghás a tháirgtear ón láithreán líonadh talún. Is ionann an leictreachas a tháirgfear sa tionscadal agus an leictreachas a d'úsáidfí in 800 teach.

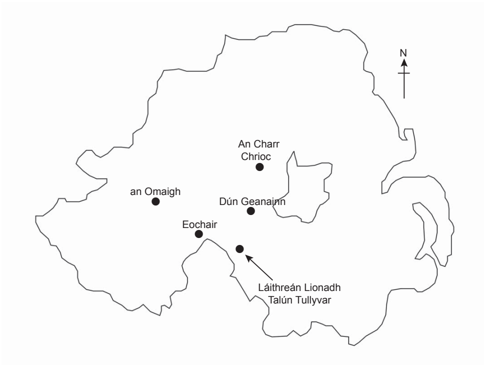

© Hemera / Thinkstock

Foinse: arna chur in oiriúint as Tyrone Courier 2010

Fíor 8

(i) Ainmnigh an gás in **Fíor 8** á úsáidtear le leictreachas a ghiniúint.

____ [1]

[Tiontaigh an leathanach

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(ii) Cad é a chiallaíonn an téarma **láithreán líonadh talún**?

[2]

(iii) Mínigh buairt **amháin** maidir le sláinte a bhaineann le láithreán líonadh talún.

[3]

(b) Mínigh cad chuige a gcaithfear raon de mhodhanna inbhuanaithe bainistíocht dramhaíola a chur i bhfeidhm i gceantar rialtais áitiúil a ndearna tú staidéar air.

[5]

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Déan staidéar ar **Fíor 9** a thaispeánann alt faoi shaoirí a bhíonn ag pinsinéirí. Freagair na ceisteanna a leanann.

Tá Pinsinéirí 'Óga' Ag Dul Ar Níos Mó Saoirí i bhFad i gCéin

- Tá beagnach 12 mhilliún pinsinéir, chóir a bheith 1 duine as gach 5 dhuine (20%), i ndaonra iomlán na RA.
- Bíonn saoire níos faide ag daoine níos sine, chuaigh daoine atá níos sine ná 65 bliain d'aois, mar shampla, ar níos mó ná 121,000 turas dar fad 3-6 mí.
- Tá níos mó ná £20,000 i dtaisce ag 25 faoin chéad (duine amháin as gach ceathrar) de na teaghlaigh a bhfuil duine fásta amháin nó níos mó os cionn 65 bliain d'aois iontu.
- Is é 81.5 bliain an t-ionchas saoil do mhná agus is é 77.3 bliain an t-ionchas saoil d'fhir.

© Monkey Business / Thinkstock

Fíor 9

(i) Úsáid an fhaisnéis in **Fíor 9** agus comhlánaigh **Fíor 10** leis an chéatadán de phinsinéirí sa RA a thaispeáint. [2]

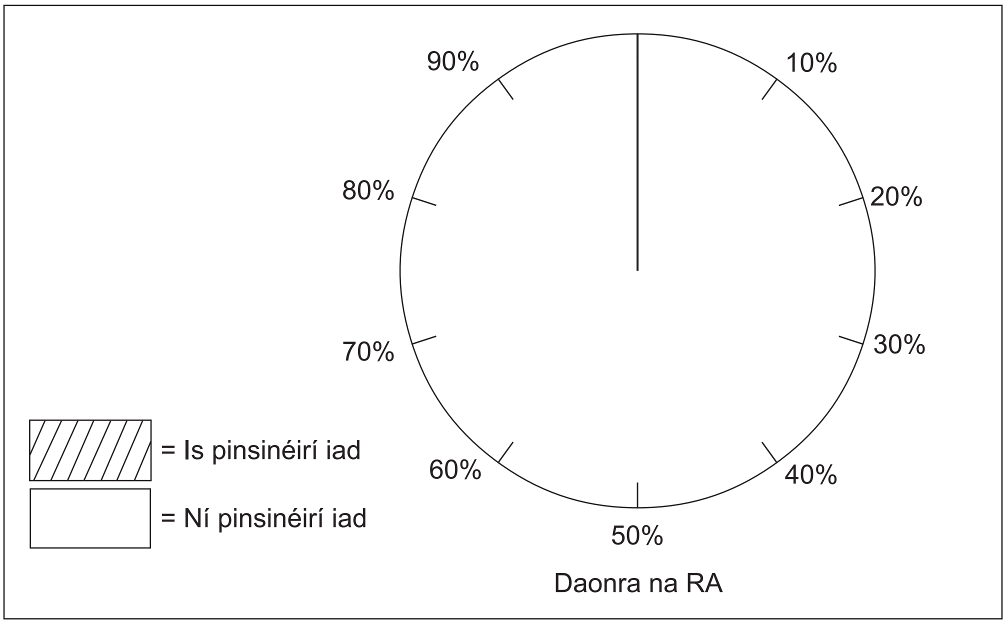

Fíor 10

www.StudentBounty.com

(ii) Mínigh cad chuige a bhfuil pinsinéirí ag cur le fás turasóireachta ó na 1960í.

____

____

____

____

____

____ [3]

(iii) Cad é a chiallaíonn an téarma **éiceathurasóireacht**?

____

____

____

____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

(d) Úsáid cás-staidéar **amháin** ar chathair taobh istigh den Aontas Eorpach (seachas Éire agus An Bhreatain Mhór) agus meas na bearta a cuireadh i bhfeidhm le trácht a bhainistiú ar bhonn inbhuanaithe.

[7]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

www.StudentBounty.com

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

www.StudentBounty.com